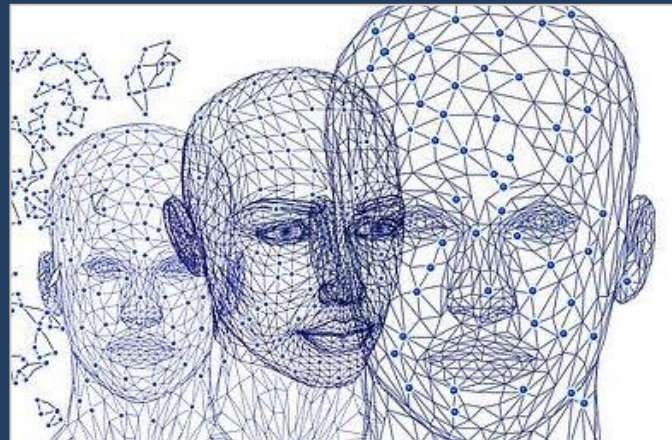

Lekce 6.2:

Digitální stopa a virtuální osobnost

Ing. Pavel Roubal

Kapitola 6:
BEZPEČNÉ DIGITÁLNÍ PROSTŘEDÍ

K této prezentaci jsou k dispozici cvičení. Pracovní sešit pro žáky objednávejte na webu:
www.opocitacich.cz

Pro pohodlné promítnutí prezentace v prohlížeči webu klepněte vpravo nahoře na Spustit prezentaci
a pak již pouze klepejte myší nebo mezerníkem...

Digitální identita – opakování

- ▶ **Digitální identita** současného uživatele IT je rozdělena mezi různé **uživatelské účty**. Např.:
  - E-mail.
  - Facebook, Instagram atd.
  - Účet Microsoft, Google, Apple.
  - Další cloudové služby, e-shopy atd.
- ▶ Digitální identitu jednoznačně spojenou s fyzickou identitou musí garantovat **státem určená autorita**.
- ▶ **Elektronický podpis** = kvalifikovaný osobní certifikát, elektronická (digitální) identita garantovaná **certifikační autoritou**.
- ▶ **Datová schránka** – státem garantované spojení digitální a fyzické identity.

Identita = totožnost, kdo jsem **JÁ**.

Biologickou identitu člověka určuje jeho DNA.

Právní identitu člověka určuje stát pomocí jím určených identifikátorů (jméno, adresa, rodné číslo).

Fyzická identita = spojení biologické a právní identity.

Cloudové účty negarantují spojení mezi fyzickou identitou člověka a jeho identitou digitální.

Při komunikaci s lidmi přes zařízení IT známe pouze jejich **digitální identitu**. Ta je většinou negarantovaná a dá se kromě státem garantovaných identit poměrně jednoduše zfalšovat.

Z toho plyne potřeba určité **opatrnosti a ověřování** toho, kdo je skutečně člověk, se kterým přes IT komunikujeme .

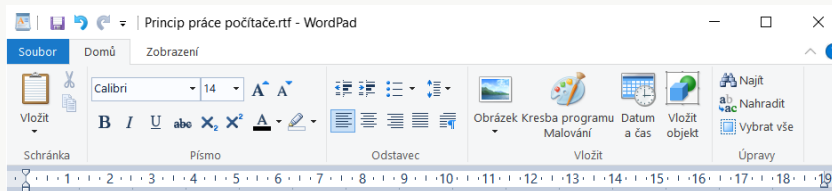
Princip práce počítače – opakování

- ▶ **V programu**, který je **spuštěn** v **operační paměti** počítače a jehož instrukce vykonává **procesor**, je **otevřen dokument**.
- ▶ **Operační paměť** si po vypnutí počítače nic nepamatuje. **Dokument proto musíme uložit do souboru na disk**, na kterém je záznam dat trvalý. Pro přehlednost se soubory na disku umísťují do **složek**.

Pomocí **programů** **prohlížíme** a **měníme dokumenty** v **paměti** našeho počítače.

Dokumenty ukládáme na **pevný disk**, umístěný **v našem počítači**.

Vše řídí **operační systém**.

Princip práce počítače

V programu, který je spuštěn v operační paměti je otevřen (tento) dokument.

Operační paměť si po vypnutí počítače soubory na disku nepamatuje, proto musíme dokumenty ukládat do složek.

Digitální stopa plyne z principu práce počítače a sítí

- ▶ Z principu práce počítač plyne zásadní věc:
- ▶ **Jakmile kdokoliv vidí na svém počítači náš příspěvek, naši fotografii nebo video, může si vše uložit na disk svého počítače.**
- ▶ K disku cizího počítače se nemáme jak dostat. Nemůžeme proto jeho obsah měnit.

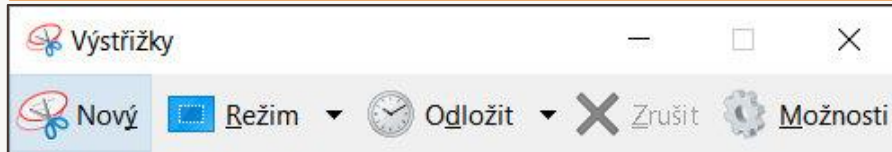
Z principů fungování IT plyne, že jakmile cokoli vystavíme na internet nebo někomu pošleme, další uživatelé si to mohou **natrvalo uložit na disky ve svých počítačích** a kdykoliv naše data **opět zpřístupnit ostatním**.

Za týden, za měsíc, za rok nebo za 20 let...

Klávesa **PrtScr** (Print Screen) zkopíruje v systémech MS Windows obsah obrazovky do schránky.

Kdokoliv si tak může zcela **cokoliv sejmou a uložit**, i když to jím využívaná aplikace nenabízí.

Ještě pohodlnější ukládání částí obrazovky umožňuje aplikace **Výstřižky**.

Poskytovatelé e-mailu (...@seznam.cz) dostávají stále žádosti o smazání (intimních apod.) snímků, které byly zaslány někomu do schránky na serveru.

Je zřejmé, že i kdyby poskytovatel vyhověl a závadný e-mail smazal, jeho obsah (přiložené obrázky) stejně může být **uložen na disku** majitele schránky.

Nevědomá digitální stopa

- ▶ **Digitální stopa** naší činnosti vzniká každým klepnutím myši a každým stisknutím klávesy.
- ▶ Každou operaci, kterou po počítači požadujeme (spustit program, otevřít webovou stránku...) zajišťuje a také zapisuje (tzv. loguje) **operační systém**.
- ▶ **Prohlížeč webu** ukládá adresy stránek, které jsme navštívili – vytváří **historii procházení**.
- ▶ Každý web který otevřeme, se dozví množství informací o našem počítači i o naší činnosti. Tyto informace si **ukládá** u sebe na serveru i do našeho počítače (tzv. **cookies**).
- ▶ Facebook, Twitter, Google a další **cloudové služby** vědí o (našem) **načtení každé stránky**, na které jsou jejich **tlačítka a reklamy**.

Nevědomá digitální stopa, tedy taková, kterou si většina uživatelů IT vůbec neuvědomuje, byla podrobněji vysvětlena v lekci:
3.4 Soukromí na webu neexistuje

Také dokumenty obsahují tzv. **metadata** vytvářející velmi podrobnou digitální stopu.

Vlastnost	Hodnota
Naposledy uložil	Pavel Roubal
Číslo revize	4
Číslo verze	
Název programu	Microsoft Office Word
Společnost	GPacov
Nadřazený	
Vytvoření obsahu	10. 4. 2020 18:49
Naposledy uloženo	10. 4. 2020 18:59
Datum posledního tisku	
Celková doba úprav	00:10:00

Žáci mají občas tendenci tvrdit, že na dokumentu pracovali průběžně celý týden a strávili jeho editací (úpravami) přes hodinu času...
A co na to metadata 😊?

Vědomá digitální stopa

- ▶ **Vědomá digitální stopa** vzniká vždy, když kdekoliv cokoliv **publikujeme** – napíšeme, nahrajeme či sdílíme obrázek, hudbu, video...
- ▶ **Publikování** zahrnuje veškeré naše **aktivní jednání**, tedy i klepnutí na tlačítko (Like...) nebo zaškrtnutí nějakého pole.
- ▶ **Publikování** jsou také **zprávy**, které napíšeme ostatním (Messenger apod.).

Z uvedených faktů plyne, že před každým kliknutím na tlačítko, před napsáním příspěvku a před každým sdílením čehokoliv (fotografie) bychom se měli na okamžik zamyslet:

Určitě mi nebude někdy vadit, když se toto o mně dozví celý svět?

Společným rysem všech (cloudových) služeb je to, že žádné příspěvky, obrázky ani videa **nemazou a pamatují si (trvale ukládají) veškerou naši činnost**. Tedy každé naše slovo i každé naše „lajknutí“ je někde **trvale a dlouhodobě uloženo**.

Vědomá digitální stopa

- ▶ **Vědomá digitální stopa** vzniká naší aktivní činností.
- ▶ Mnoho lidí nerozumí principům fungování počítačů a počítačových sítí (Internetu) a kvůli tomu mají **špatné představy o tom**, jaký je **dosah jejich činnosti**. Například:
  - Fotografii, u které si rozmyslím, že by ji ostatní neměli vidět, **mohu** lehce **trvale odstranit**.
  - Snímek zasláný jedné osobě má pouze tato jedna osoba. Nikdy se **neobjeví veřejně** na internetu.
  - Zpráva napsaná jedné osobě je (moje) **soukromá** a nikdo jiný se k ní nedostane.
  - Za 10 let už **nikdo nezjistí**, co a kdy jsem kdysi psal, sdílet nebo lajkoval.

Podle průzkumů nejméně 2/3 společností (firem) při náboru nového zaměstnance **prověřují** jeho dosažitelnou **digitální stopu**.

Všechny **velké IT firmy** nabízející cloudové služby (Google, Microsoft, Facebook, Amazon...) používají **algoritmy umělé inteligence** pro tzv. **dolování informací (Data mining) ze všech dat**, která neustále získávají od uživatelů svých služeb.

Mohou mít díky tomu po letech našeho publikování („digitálního života“) větší **přehled o našem životě**, o našem myšlení, našich přáních a pocitech, než mají naši přátelé nebo i rodiče.

Pamatují si vše, co jsme kdy napsali, sdíleli, lajkovali... Možná vědí přesněji, kdo jsme a co si (opravdu) myslíme, než my sami...

Cílené vytváření virtuální osobnosti (identity)

- ▶ Jestliže vím, že vše, co publikuji, může vidět mnoho lidí a navíc, že to již nikdy nevezmu zpět, mohu si začít **vědomě a cíleně vytvářet** svoji **virtuální** (digitální, internetovou) **osobnost**.
- ▶ Tato **virtuální osobnost se bude lišit** od mé skutečné (celkové) osobnosti.
  - Mnohé fyzické i psychické rysy do digitálního světa **nelze převést**.
  - Své vlastnosti přenášíme **výběrově**. Většina lidí vytváří virtuální obraz svého „lepšího já“.

Virtuální osobnost je dnes běžnou součástí života většiny (mladých) lidí. **Vždy se bude lišit od skutečné osobnosti.**

Osobnost nebo identita?

Identita je kdo jsem, moje identifikace.

Osobnost je širší pojem, je to kdo jsem, jak vnímám sám sebe a jak jsem vnímán okolím, ostatními lidmi.

To, že vytváříme cílený vylepšený obraz sama sebe, je běžná lidská vlastnost, která nevznikla s digitálními zařízeními. Málokdo ráno vstane a vyrazí (do školy, práce...) tak jak „opravdu je“. Většina lidí se upraví (učese, nalíčí apod.).

Virtuální osobnost × pravdivost

- ▶ **Mírné zkreslování** a přehánění je běžné. Lidé rádi sdílejí své příjemné zážitky, zajímavé nápady a fotografie, na kterých dobře vypadají.
- ▶ **Velké zkreslování** vytváří umělou, opravdu virtuální bytost, která ve skutečnosti **neexistuje**.
- ▶ Je typické pro digitální (mediální) profily tzv. **celebrit** (herců, zpěváků, influencerů obecně).

Bill Gates na svém instagramovém profilu nepoužívá aranžované snímky ani maskéry a retuš pro zajištění dokonalého vzhledu. Přesto takto dokonale nasvícená fotografie s rozostřeným pozadím ukazuje na práci profesionálního fotografa a profesionální nasvícení scény. Běžné (laické) snímky takto většinou vypadat nebudou.

Míra zkreslení se obtížně posuzuje. Většina lidí přemýšlí nad tím, co publikuje a kontroluje, jak budou jejich příspěvky vypadat. To je běžné.

Někteří lidé vytváří svoji digitální osobnost pomocí aranžovaných snímků, počítačových úprav fotografií a cíleně zaměřených pečlivě formulovaných textů.

Je užitečné **umět to rozpoznat**.

Více virtuálních identit a osob

- ▶ Člověk ve svém životě vystupuje ve více (mnoha) rolích. Může mít také **více digitálních identit** (uživatelských účtů) a vytvářet si **různé digitální osobnosti**.
- ▶ Například svůj **účet na Facebooku** používá pro sdílení příjemných okamžiků a pro komunikaci se svými přáteli.
- ▶ Jeho **účet v počítačové hře** se naopak chlubí počtem zabitých (virtuálních) nepřátel.
- ▶ Na svém **blogu (webu)** publikuje své názory a myšlenky.
- ▶ Jeho **pracovní účet** (např. na LinkedIn.com) pak zveřejňuje jeho vzdělání, dovednosti, pracovní zkušenosti a kontakty.

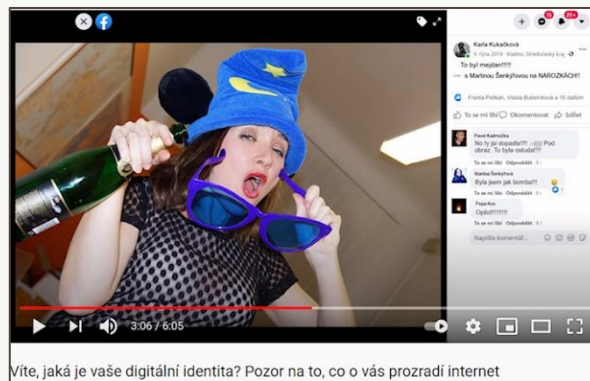

Digitální identita – video

- ▶ Video ukazuje , jak snadné je najít digitální stopu (téměř) kohokoliv.

<https://www.youtube.com/watch?v=JzORRt2TpMM>

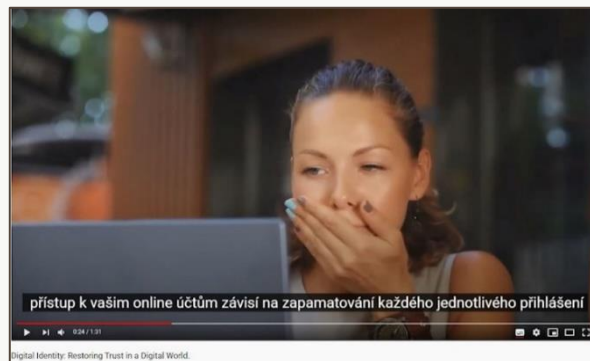
- ▶ Česky. 6:05 min.

- ▶ Reklamní video firmy Mastercard ukazuje důležitost digitální identity pro náš současný a zejména budoucí život:

<https://www.youtube.com/watch?v=kLzfFdzzAM8>

- ▶ Anglicky. České automaticky přeložené titulky jsou srozumitelné. 1:31 min.

Zdroje

1. Pixabay.com. [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupný z URL: < <https://pixabay.com/>>. Fotky od OpenClipart-Vectors z Pixabay. OpenPhoto Gallery. [online]. [cit. 2009-04-05]. Dostupný z URL: < <http://openphoto.net/gallery/index.html> >.
2. Wikimedia Commons[online]. [cit. 2020-01-09]. Dostupný z https://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page
3. Fantastic Beasts and Where to Find Them Japan Premiere Red Carpet: Eddie Redmayne. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-07-11]. Dostupné z: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fantastic_Beasts_and_Where_to_Find_Them_Japan_Premiere_Red_Carpet_Eddie_Redmayne_\(35493668432\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fantastic_Beasts_and_Where_to_Find_Them_Japan_Premiere_Red_Carpet_Eddie_Redmayne_(35493668432).jpg)

© Ing. Pavel Roubal 2020.

Tento dokument podléhá autorskému zákonu.

Proto prosím, abyste ho nešířili a používali ho pouze pro účely výuky ve spojení s pracovním sešitem.

www.opocitacich.cz
